

Ruben Willaert bvba
Bloemisterijstraat 6
B-8340 Sijsele
T 0032 50 36 28 20
F 0032 50 50 00 19
info@rubenwillaert.be
www.rubenwillaert.be

Archeologische opgraving bisschoppelijk seminarie fase 1 (Gent)

Colofon

Ruben Willaert bvba

Auteur: Boncquet Tom, De Gryse Janiek

Foto's en tekeningen: Ruben Willaert bvba

In opdracht van: Woudenberg nv, Bisschoppelijk Seminarie Gent

D/2013/12.814/7

© Ruben Willaert bvba, Sijsele, 2013

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUD

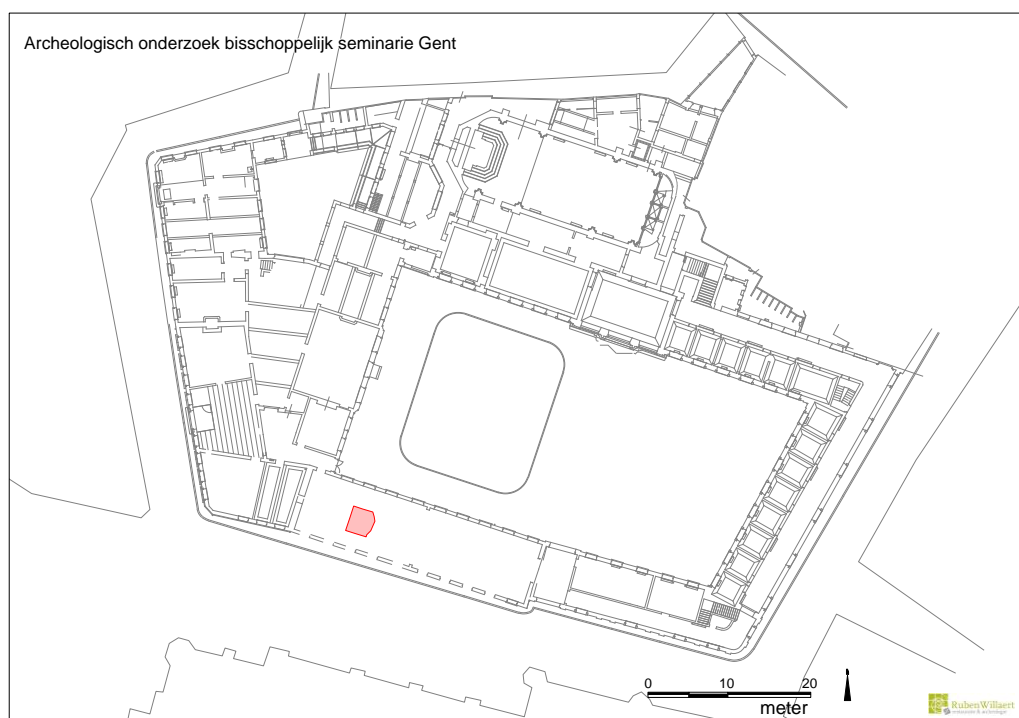
Inhoud.....	3
1. Inleiding	6
1.1. Kader	6
1.2. Onderzoeksopzet en uitgangspunten	6
1.3. Ruimtelijke situering	7
1.4. Historische situering.....	7
1.5. Archeologische verwachting	12
2. Methode	13
2.1. Put 1.....	14
2.1. Put A.....	16
3. Resultaten.....	16
3.1. Profielopbouw	16
3.2. Bakstenen structuren	18
3.3. Sporen	23
4. Conclusies en aanbevelingen.....	24
4.1. Conclusies.....	24
4.2. Aanbevelingen.....	25
4.2.1. Natuurwetenschappelijk onderzoek.....	25
4.2.2. Impact van gewijzigde bouwplannen op archeologisch erfgoed in bouwblok M.....	25
5. Bibliografie	26
6. Bijlagen	27
6.1. Put A.....	27
6.2. Profieltekeningen	29

Administratieve gegevens van het onderzoeksgebied

Provincie:	Oost-Vlaanderen
Gemeente:	Gent
Kadastrale gegevens:	Afd. 3, Sectie C, perceel 530H
Opdrachtgever:	Woudenberg nv, Bisschoppelijk Seminarie Gent
Projectverantwoordelijke:	Janiek De Gryse
(vergunninghouder):	Ruben Willaert bvba T: 050/36 28 20 E: info@rubenwillaert.be
Bevoegde overheid:	Agentschap Onroerend Erfgoed Gebroeders Van Eyckstraat 4 9000 Gent T: 09/265 46 18 E: nancy.lemay@rwo.vlaanderen.be
Metaaldetectie:	J. De Gryse
Nr. opgravingsvergunning:	2013/055
Nr. vergunning metaaldetectie	2013/055(2)
Projectcode:	GEN-BS-13
Uitvoering van het veldwerk:	11/03/2013 – 14/03/2013
Beheer en plaats documentatie:	Zwarte Doos, Dulle-Grietlaan 12, 9050 Gent-brugge
Beheer en plaats van stalen en vondsten:	Zwarte Doos, Dulle-Grietlaan 12, 9050 Gent-brugge
Opp. Projectgebied (liftkoker):	9m ²
Opp. Onderzocht gebied:	9m ²

Figuur 1. Planlocatie, aangeduid op de topografische kaart (rood)

Figuur 2. Planlocatie, aangeduid op het algemeen grondplan van het bisschoppelijk seminarie (met dank aan Architectenbureau Archipl CVBA)

1. INLEIDING

1.1. KADER

In opdracht van het Bisschoppelijk Seminarie Gent wordt het bisschoppelijk seminarie gerestaureerd en verbouwd (Fase II Huyssens)¹. Omdat deze werken eventueel aanwezig erfgoed in de bodem zouden verstoren, stuurde het agentschap Onroerend Erfgoed (Vlaamse Overheid) aan op een archeologische opgraving. Concreet betreft het de zone van de geplande liftkoker (ca. 6,5m²) in de vleugel langs de Kapittelstraat en de septische put (ca. 25m²) op het binnenplein².

Het archeologisch onderzoek verloopt gefaseerd: in een eerste fase wordt de zone van de liftkoker onderzocht; de zone van de septische put zal in een latere fase opgegraven worden. Huidig rapport betreft het archeologisch onderzoek van de geplande liftkoker.

Het archeologisch onderzoek werd uitgevoerd tussen 11 en 14 maart 2013 door Ruben Willaert bvba, in onder aanneming van Woudenberg nv en in opdracht van het Bisschoppelijk Seminarie Gent. De opgraving en uitwerking van de onderzoeksresultaten werden uitgevoerd door Janiek De Gryse (projectverantwoordelijke), Tom Boncquet en Annelies De Roek⁴. Het archeologisch onderzoek verliep in nauwe samenwerking met Woudenberg nv (grondverzet) en AR-TO (uitzetten vaste punten).

De opgraving stond onder toezicht van de Dienst Stadsarcheologie Gent en werd administratief begeleid door N. Lemay en S. Vandecatsye (Onroerend Erfgoed).⁵

1.2. ONDERZOEKSOPZET EN UITGANGSPUNTEN

Doel van het onderzoek was een antwoord te formuleren op volgende onderzoeksvragen:

- Zijn er archeologische sporen/structuren aanwezig?
- Wat is de aard, conservering, omvang en datering van de aangetroffen resten?
- Kunnen de sporen toegeschreven worden aan één van de historisch gekende bewoningsfasen?

Uitgangspunten vormden de bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische opgraving: Gent-Kapittelstraat (2013/055).

¹ Het onderzoek vond plaats in een beschermd monument (KB 30/07/1982 tot bescherming van het voormalig bisschoppelijk seminarie in de Biezekapelstraat 2 te Gent) (Vergunning voor werken in een beschermd monument 4.002/44021/380.1)

² Inclusief de rioleringen die aangelegd worden van de septische put naar de toiletten binnen en naar de riolering in de straat.

⁴ Het team werd op 14 maart 2013 tijdelijk versterkt door Dries Herreman.

⁵ Wij willen alle betrokken partijen -in het bijzonder Woudenberg nv- bedanken voor de vlotte en aangename samenwerking.

1.3. RUIMTELIJKE SITUERING

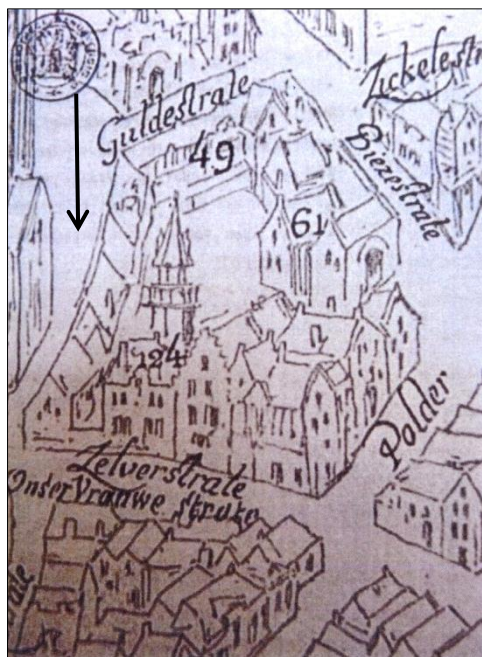
Het bisschoppelijk seminarie situeert zich in het centrum van Gent, aan de noordzijde van de Sint-Baafskathedraal. Het complex wordt aan westelijke zijde begrensd door de Biezekapelstraat, aan zuidelijke en oostelijke zijde door de Kapittelstraat (fig. 1).

De zone van de geplande liftkoker is gelokaliseerd in het bouwblok gelegen langs de Kapittelstraat (fig. 2).

Het onderzoeksgebied is kadastraal gekend als Stad Gent, Afdeling 3, Sectie C, Perceel 530H.

1.4. HISTORISCHE SITUERING

Het bisschoppelijk seminarie werd opgericht in 1624-1625. De oprichting dient gezien te worden binnen de zgn. contrareformatie: het antwoord van de katholieke Kerk op de protestantse hervormingen in de 16de eeuw⁶. Het Concilie van Trente (1543-1565) speelde hierin een belangrijke rol: het concilie schreef immers voor dat in elk bisdom seminaries opgericht werden, waarin geestelijken via een gedegen opleiding tot het priesterschap werden gevormd.

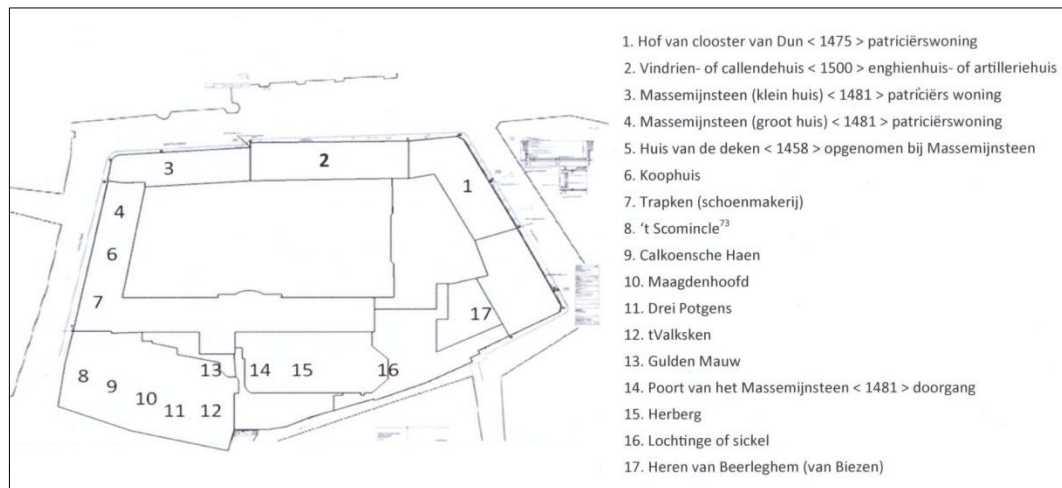

Figuur 3. Anonieme Kaart, aanpassing op origineel panorama op Gent (zonder datum), met aanduiding van de Kapittelstraat (D'HOKER 2011-2012, fig. 7)

Wat betreft het huizenblok langs de Kapittelstraat vóór de oprichting van het bisschoppelijk seminarie, kan vooreerst verwezen worden naar het Panoramisch zicht op Gent (1534) en naar de aanpassing (ongedateerd) van dit panorama (fig. 3). Op de anonieme kaart wordt aan de noordzijde van de kathedraal, m.a.w. ter hoogte van de planlocatie, een dichte bebouwing afgebeeld. Omdat de huizen langs de Kapittelstraat in bovenaanzicht en bovendien vrij rudimentair afgebeeld zijn, kan geen verder informatie afgeleid worden omtrent de aard van de bebouwing.

⁶ D'HOKER 2011-2012, 16; ROEGIERS 1997, 66-68.

Th. D'hoker maakte in het kader van zijn masterproef Monumenten- en Landschapszorg (2011-2012) een hypothetische reconstructie van de laatmiddeleeuwse bebouwing ter hoogte van het huidige bouwblok. Uitgaande van deze reconstructie bevond zich ter hoogte van de planlocatie (fig. 5 - bouwblok M) het *vindrien- of callendehuis*, na 1500 aangeduid als het enghienhuis- of artilleriehuis (fig. 4-2)⁷.

Figuur 4. Hypothetische reconstructie van de bebouwing van het bouwblok vóór de oprichting van het Bisschoppelijk Seminarie (D'Hoker 2001-2012)

Bouwblok M behoort volgens Th. D'hoker tot de oudste bouwphase (1624) van het bisschoppelijk seminarie (fig. 5). Uit de studie van Th. D'hoker blijkt dat heel wat elementen, zowel bouwelementen als historische bronnen, erop wijzen dat het voormalige *engienhuys* geïntegreerd werd in de bouwplannen van het seminarie en niet -zoals voorheen werd aangenomen- werd afgebroken⁸. De aankoop van het voormalige *engienhuys*, gevolgd door een aanpalend pand, is dan ook een sleutelmoment in de oprichting en de uitbreiding van het seminarie⁹.

In de 18de eeuw beleefde het bisschoppelijk seminarie zijn grootste bloei: de sterke aangroei van seminaristen resulteerde in een sterke uitbreiding van het gebouwenbestand. Aangekochte panden werden ofwel geïntegreerd in het reeds bestaande gebouwenbestand, zoals bijvoorbeeld het hof van Biezen¹⁰, ofwel gesloopt om plaats te maken voor de nieuwe bouwblokken. De uitbreidingspolitiek leidde uiteindelijk tot de volledige omsluiting van de site met een nieuw bouwblok¹¹.

Gezien de locatie van het huidig onderzoek in bouwblok M, is het weinig zinvol om een gedetailleerd overzicht te geven van de uitbreiding van het bisschoppelijk seminarie vanaf 1624 tot nu. Verwezen kan worden naar de masterproef van Th. D'hoker¹² en naar figuren 5-14.

⁷ D'HOKER 2011-2012, 35.

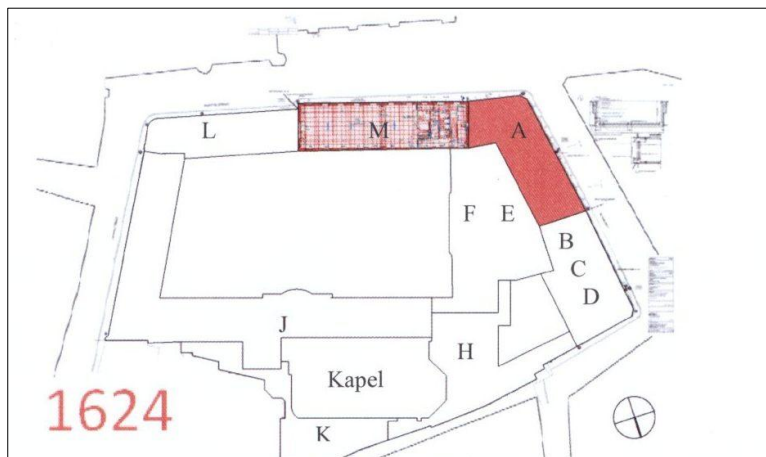
⁸ D'HOKER 2011-2012, 36-39. Het *engienhuys* lag mogelijk zelfs aan de basis van het architecturale ontwerp voor de nieuwe vleugel (D'HOKER 2011-2012, 38).

⁹ D'HOKER 2011-2012, 17; D'HOKER 2011-2012, 29; D'HOKER 2011-2012, 36.

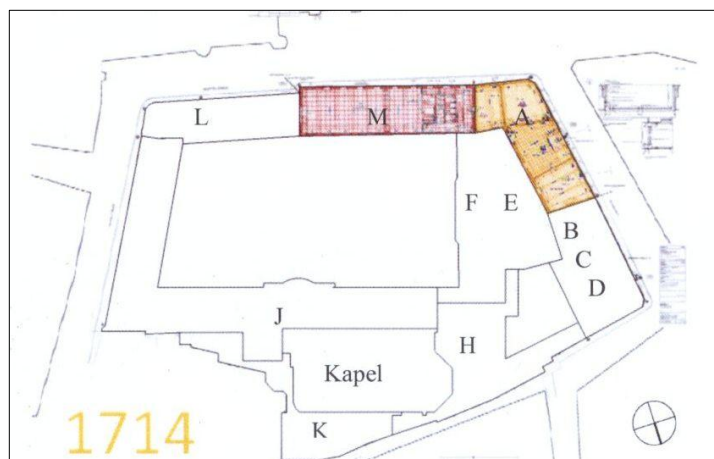
¹⁰ Ter verwezenlijking hiervan werd o.a. het hof van Biezen (fig. 5-14, componenten B-C-D) aangekocht en geïntegreerd in het seminarie. D'HOKER 2011-2012, 20.

¹¹ D'HOKER 2011-2012, 20.

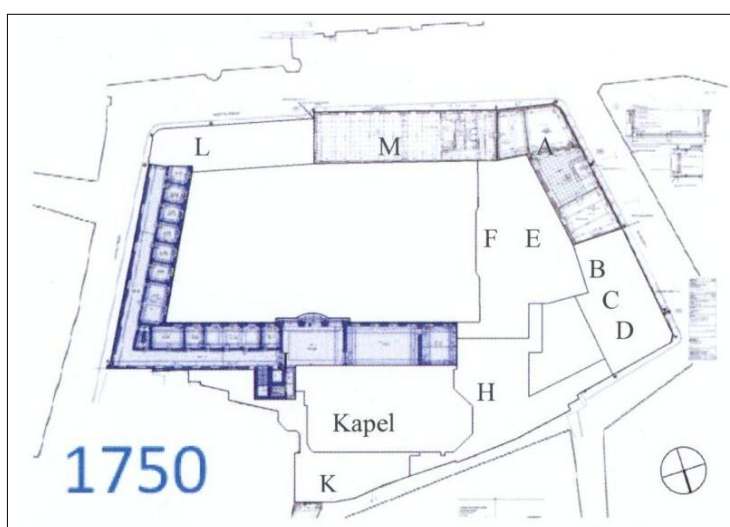
¹² D'HOKER 2011-2012

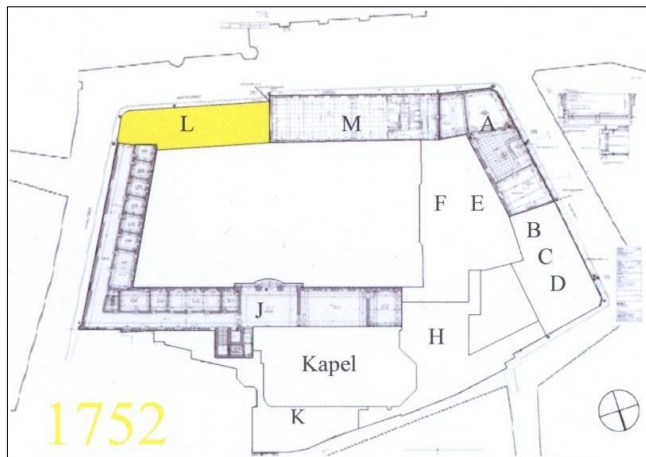
Figuur 5. Eerste bouwphase in 1624 (D'HOKER 2011-2012, fig. 30)

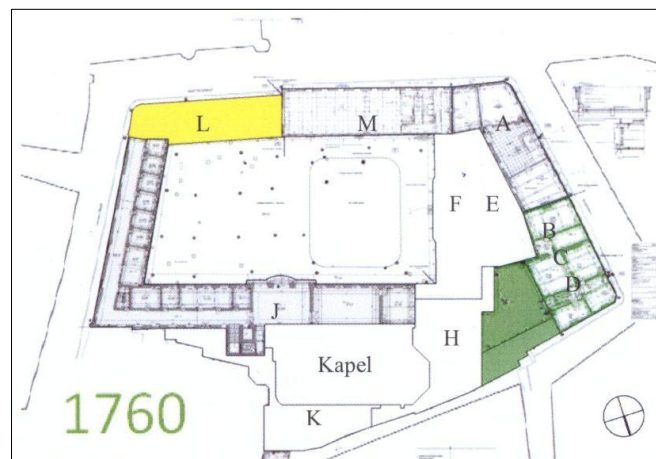
Figuur 6. Vernieuwde situatie na de wijzigingen in 1714-1715 (D'HOKER 2011-2012, fig. 31)

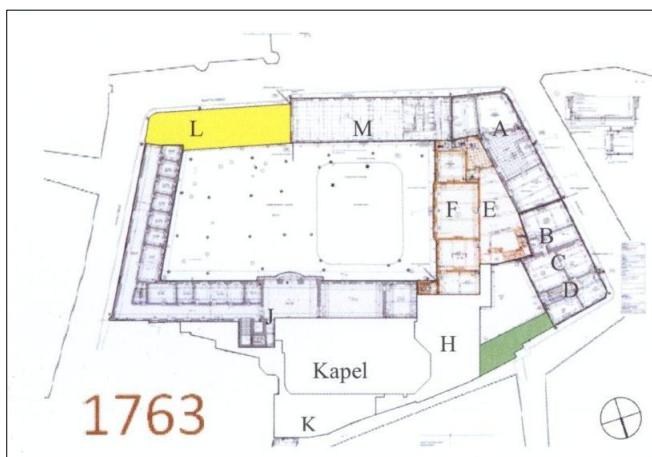
Figuur 7. Toevoeging van het bouwblok naar de plannen van D. 't Kindt, 1750 (D'HOKER 2011-2012, fig. 32)

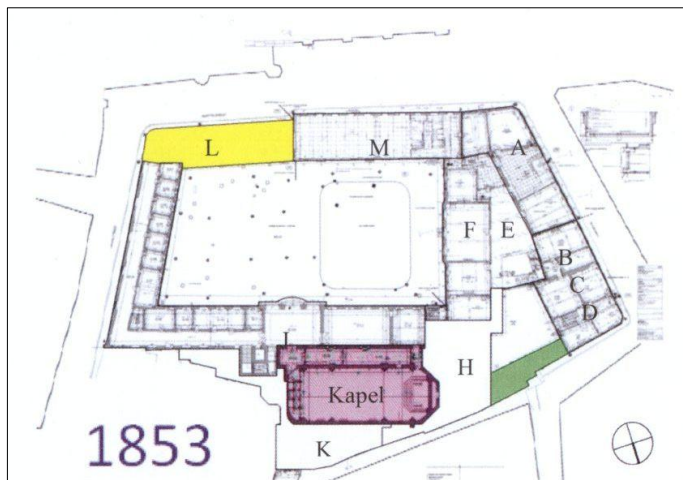
Figuur 8. Toevoeging van het perceel van I. Wittock (D'HOKER 2011-2012, fig. 33)

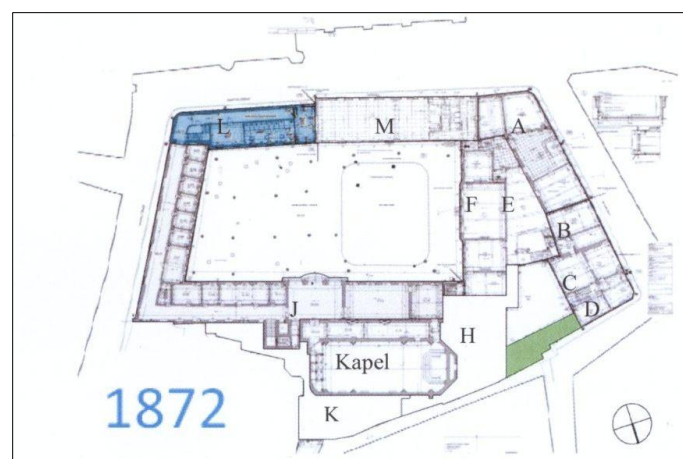
Figuur 9. Toevoeging van het Hof van de Heren van Bieze (D'HOKER 2011-2012, fig. 34)

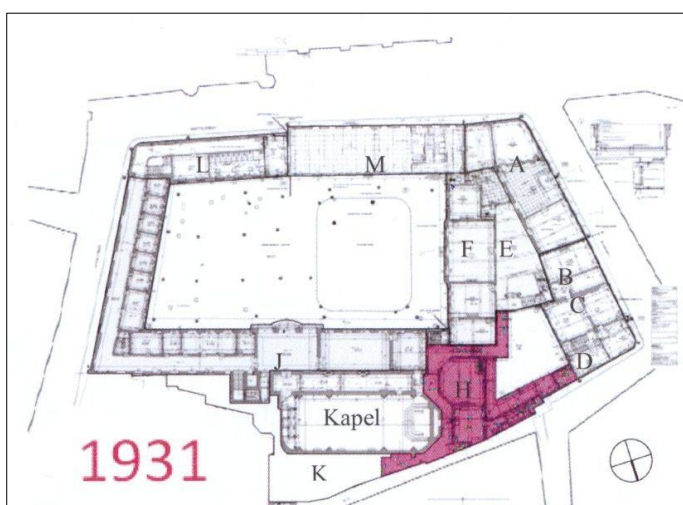
Figuur 10. Toevoeging van een nieuw bouwblok in 1763 naar de plannen van D. 't Kindt (D'HOKER 2011-2012, fig. 35)

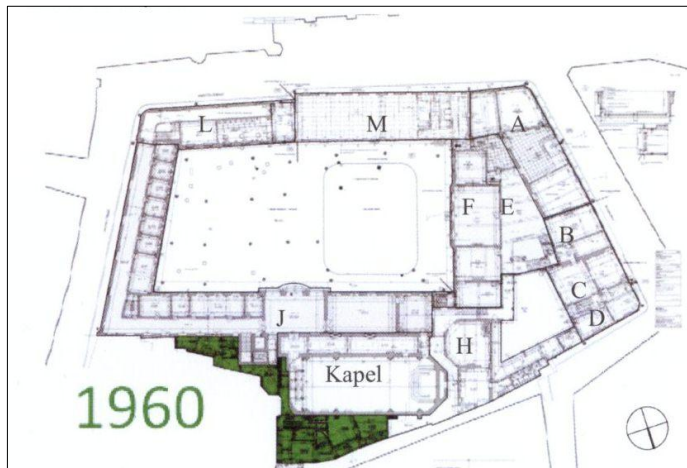
Figuur 11. Oprichting van de kapel in 1853 naar de plannen van J. Van Hoecke (D'HOKER 2011-2012, fig. 36)

Figuur 12. Vernieuwde situatie in 1872 met de heroprichting van het bouwblok in het zuidwesten van het complex (D'HOKER 2011-2012, fig. 37)

Figuur 13. Toevoeging van een nieuw bouwblok ten noorden van het complex (D'HOKER 2011-2012, fig. 38)

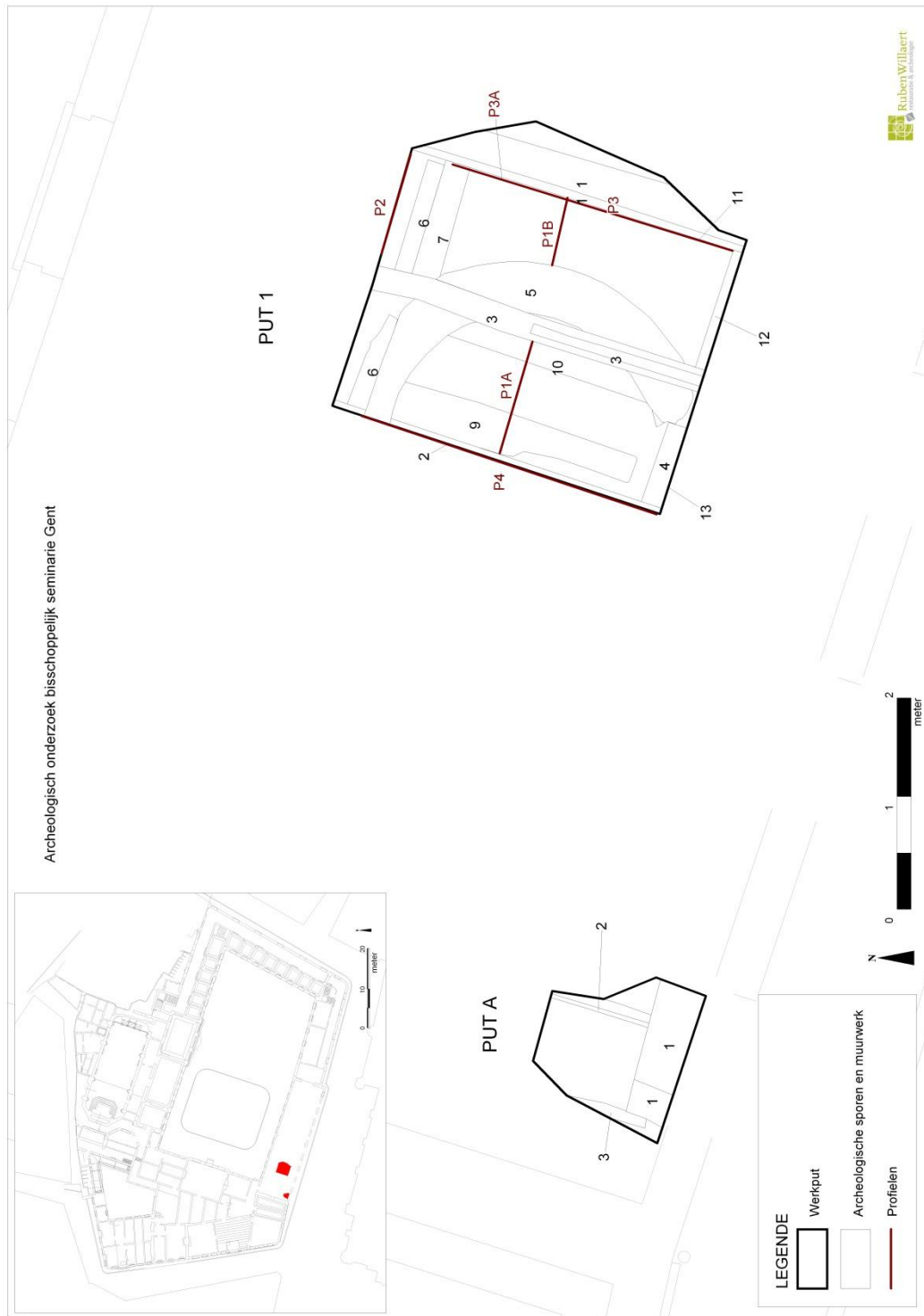

Figuur 14. Toevoeging van een nieuw bouwblok ten noorden van het complex (D'HOKER 2011-2012, fig. 39)

1.5. ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

Gezien de ligging van de planlocatie binnen het historisch centrum van de stad Gent, is de kans groot dat restanten uit de periode voor de oprichting van het bisschoppelijk seminarie bewaard zijn. Algemeen kan gesteld worden dat de archeologische verwachting voor deze locatie hoog is.

2. METHODE

Figuur 15. Put 1 en put A. Algemeen opgravingsplan

2.1. PUT 1

De oppervlakte van put 1 bedroeg 9m². De maximale graafdiepte werd, in overleg met alle betrokken partijen, vastgelegd op 2,4m t.o.v. het huidige vloerniveau.

In functie van de aanleg van put 1 werd de fundering van de huidige vloer machinaal uitgeboren. De puinvulling, die hieronder aan het licht kwam, werd machinaal uitgegraven¹³. Ter hoogte van de onderkant van het puinpakket werd een eerste archeologisch vlak aangelegd, op 11,43m +TAW (fig. 16). Alle bakstenen structuren, die op dit niveau werden aangetroffen, werden opgekuist, gefotografeerd, gedetailleerd beschreven en digitaal ingetekend met een *Robotic Total Station* (RTS).

Omdat op dit niveau een bakstenen structuur met een circulair verloop (put 1/S5) werd aangetroffen, werd ervoor geopteerd om haaks hierop een dwarsprofiel aan te leggen. Dankzij dit oost-west profiel (P1A/P1B) kon niet alleen de fundering van S5 in detail onderzocht worden, maar werd bovendien een volledige dwarsdoorsnede van de put bekomen.

In functie van de aanleg van dit profiel werd de noordelijke helft van put 1 uitgegraven. Aangezien de ruimte tussen de structuren zeer beperkt was, werd vanaf niveau 1 voornamelijk manueel verdiept. De zone ter hoogte van P1B -buiten de circulaire structuur- werd uitgegraven tot op de maximale graafdiepte (9,82m +TAW). De zone ter hoogte van P1A -binnen de structuur- werd in eerste instantie verdiept tot op het niveau van de onderliggende bakstenen structuren. Alle profielen werden opgekuist, gefotografeerd, ingetekend op schaal 1/20 en gedetailleerd beschreven. Concreet gaat het om het dwarsprofiel, het noordelijk putprofiel (P2) en het noordelijk deel van het profiel aan de oostelijke putwand (P3A).

Binnen deze fase werden enkele pakketten bemonsterd, onder andere een houtskoolbandje uit P3A (M1) en het organische pakket tussen de 2 parallelle muren ter hoogte van P1A (M2). Voor een gedetailleerd overzicht kan verwezen worden naar de digitale bijlage.

Na de registratie en bemonstering werd de zone tussen de 2 parallelle muren (put 1/S9 en S10) verder verdiept tot op de maximale graafdiepte, zodat profiel P1A vervolledigd kon worden. In een laatste fase werd ook de zuidelijke helft van de put uitgegraven tot op de maximale graafdiepte. Het zuidelijke vervolg van P3A kon niet geregistreerd worden: na instorting van dit profiel bleek dat zich onder muur S1 -afgedekt door ophogingspakketten- een tweede bakstenen muur (S11) bevond. Omwille van deze reden werd ervoor geopteerd om het oostelijke profiel (P3) volledig opnieuw in te tekenen. Op deze manier konden de verbanden tussen de muur en alle gerelateerde pakketten in detail geregistreerd worden. Nadat de put volledig was uitgegraven, werd de registratie van alle aangetroffen sporen en structuren vervolledigd. Telkens werd zowel de bovenkant als -waar mogelijk- de onderkant van alle aangetroffen structuren opgemeten t.o.v. de Tweede Algemene Waterpassing (TAW).

Tijdens de verwerking werden de digitale data tot grondplannen verwerkt en werden de analoge tekeningen gedigitaliseerd. Het vondstenmateriaal werd gewassen, geteld en verwerkt¹⁴. Wat het gerecupereerde aardewerk betreft, dient opgemerkt worden dat uit de ophogingspakketten slechts 6 fragmenten -waaronder slechts 2 randen- aardewerk verzameld konden worden. Het vondstenaantal was te gering om representatief te zijn en de periodisering van de opgraving vast te stellen¹⁵. Tenslotte werden alle verzamelde data verwerkt tot een basisrapport.

¹³ Hierbij werd een 2.5ton kraan ingezet.

¹⁴ Voor een gedetailleerd overzicht van het vondstenmateriaal kan verwezen worden naar de digitale bijlage.

¹⁵ Omwille van deze reden werd beslist om de 2 randfragmenten niet te tekenen.

Figuur 16. Put 1. Niveau 1

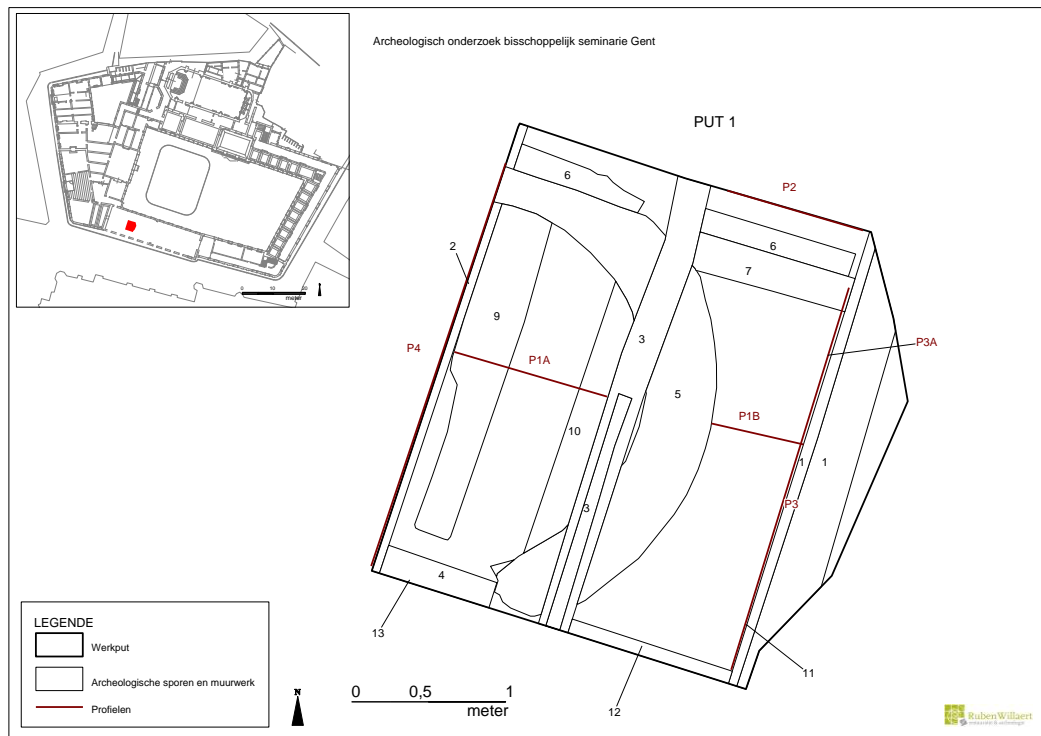

Figuur 17. Put 1. Niveau 3

2.1. PUT A

Naast het archeologisch onderzoek van de locatie van de geplande liftkoker, werd ook de sondering in de zuidwestelijke hoek van de vleugel (Put A) digitaal geregistreerd en werden de vrijgelegde structuren opgekuist voor een fotografische registratie (fig. 15/put A; bijlage 1)¹⁶.

3. RESULTATEN

Figuur 18. Put 1. Algemeen opgravingsplan

3.1. PROFIELOPBOUW

Voor een gedetailleerde beschrijving van de bodemopbouw, kan verwezen worden naar bijlage 2.

De bodemopbouw binnen de onderzochte zone bestond integraal uit ophogingspakketten. Het bovenste pakket, net onder de huidige vloerplaat, bestond uit een dik puinpakket (P2/L28; fig. 19-zwart). Aan de onderzijde hiervan werd een homogeen, steriel, grijs zandpakket aangetroffen op ca. 11,56m +TAW (P2/L27; fig. 19-wit). Dit zandpakket correspondeerde ongeveer met de bovenkant van de versnijding van muren S1, S2 en S3. Hoe dit pakket precies te interpreteren is, is niet helemaal duidelijk.

¹⁶ Deze sondering was voor de start van het huidig onderzoek gedetailleerd beschreven door de Dienst Stadsarcheologie Gent.

Ter hoogte van profiel 3 kon een mogelijk loopniveau geregistreerd worden op ca. 11,28m +TAW. Het betrof de bovenzijde van een sterk heterogeen, donkerbruin zandig, compact pakket, waarin weinig kalkmortelfragmenten voorkwamen (P3/L9). Aan westelijke zijde correspondeerde dit niveau met de onderzijde van structuur S5 en met een mogelijk loopniveau in profiel 4.

Figuur 19. Profiel 2 (P2)

3.2. BAKSTENEN STRUCTUREN

Figuur 20. Niveau 1

Figuur 21. Muur S1

Net onder de huidige vloerplaat, die bestond uit cement met baksteenfragmenten, werden 3 parallelle noord-zuid georiënteerde bakstenen muren aangetroffen: S1 t.e.m. S3 (fig. 20). De onderlinge tussenafstand tussen de muren bedroeg telkens ca. 1,20m. **S1** (12,10m +TAW) betrof een bakstenen muur met een dikte van 24cm (1 steen), opgetrokken met rode bakstenen en harde lichtgrijze kalkmortel. S1 was gemetseld met recuperatiemateriaal; baksteenformaat kon nergens bepaald worden. S1 werd gekenmerkt door een opvallend grote voegdikte en was zeer slordig afgewerkt¹⁷. Hieruit kan afgeleid worden dat het hier geen opgaand metselwerk betreft. In totaal waren nog 11 baksteenlagen bewaard (68cm), waarbij de onderste 2 baksteenlagen (10,5cm) tot een versnijding (dikte 6,5/7cm) in de muur behoorden.

S2 (12,12m +TAW) werd gekenmerkt door dezelfde opbouw als S1 en kan als dusdanig als de tegenhanger van S1 beschouwd worden. Er werden tijdens het onderzoek geen aanwijzingen aangetroffen voor een eventueel vloerniveau tussen de structuren. Er kon enkel een pakket steriel lichtgrijs zand geregistreerd worden, dat tot op enkele cm boven de versnijding van S1 en S2 voorkwam (cfr. 3.1).

Opmerkelijk was de vaststelling dat er zich in beide muren op dezelfde hoogte rechthoekige openingen bevonden. Deze hadden een breedte variërend van 19 tot 21cm en een hoogte van 34 tot 39cm en werden afgedekt door een volledige baksteen. De onderzijde van deze openingen correspondeerde telkens met de versnijding in de muren (11,55m +TAW). Aan de binnenzijde werd geen afwerkingslaag aangetroffen. De volledige breedte van de versnijding binnen de openingen bedroeg 37cm. In het geval van muur S2 konden 2 openingen geregistreerd worden, met een onderlinge tussenafstand van 2,35m. De zuidelijke opening bevond zich op 38cm ten noorden van S4. Op basis van de aanwezigheid van de openingen in S1 en S2 kan aangenomen worden dat er zich respectievelijk ten oosten en ten westen van de muren waarschijnlijk gelijkaardige ruimtes voorkomen.

Centraal tussen S1 en S2 kwam **S3** voor. Het betrof een bakstenen muur met een dikte van ½ steen. De opbouw van de muur en het materiaalgebruik was identiek aan deze van S1 en S2. In totaal waren 11 baksteenlagen (57,5cm) bewaard, waarvan de onderste 2 baksteenlagen (11cm) opnieuw deel uitmaakten van een versnijding in de muur. Op het niveau van de versnijding kon vastgesteld worden dat de onderliggende structuur (S5) gedeeltelijk werd herbruikt bij het optrekken van de fundering. Aan zuidelijke zijde bestond de versnijding van S3 immers slechts uit 1 baksteenlaag. In deze muur werden geen rechthoekige openingen vastgesteld; mogelijk is dit het gevolg van de slechte bewaringstoestand van de muur. Afwerkingslagen werden evenmin waargenomen.

Deze 3 parallelle muren kunnen op basis van opbouw en materiaalgebruik als gelijktijdig beschouwd worden. Het bovenste bewaarde niveau van de muren situeerde zich net onder de huidige vloerplaat. Hieruit kan afgeleid worden dat het vloerniveau binnen de vleugel langs de Kapittelstraat waarschijnlijk niet fundamenteel gewijzigd is. De vaststelling dat de muren heel slordig afgewerkt zijn, doet vermoeden dat deze nooit zichtbaar zijn geweest en m.a.w. enkel een funderingsfunctie hebben gekend. De aanwezigheid van verschillende rechthoekige openingen in de muren duidt er op dat de verschillende ruimtes tussen de muren met elkaar in verband stonden. Naar analogie met andere locaties waar gelijkaardige structuren werden aangetroffen, kan een interpretatie als fundering van een houten vloer naar voor geschoven worden¹⁸. In de 19de eeuw werden houten vloeren op de gelijkvloerse verdieping op deze manier aangelegd, om te voorzien in een verluchtingscirculatie onder de vloer.¹⁹ Vermoedelijk kunnen de kleine

¹⁷ Er was enkel mortelspecie zichtbaar, de muur werd nooit gevoegd.

¹⁸ In het Begijnhof Ter Hoye en op de Bijlokesite werden ook dergelijke funderingen aangetroffen.

¹⁹ Een houten vloer werd niet rechtstreeks op de bodem aangelegd, omdat er in dit geval heel snel houtrot zou kunnen optreden.

roosters, die in de gevel aan straatzijde net boven het voetpad voorkomen, met deze luchtcirculatie in verband gebracht worden. Indien deze muren in verband kunnen gebracht worden met een dergelijke vloerfundering, kan aangenomen worden dat deze parallelle muren over de volledige oppervlakte van de zaal voorkomen.

Over een groot deel van de oppervlakte van de put kwam op ca. 11,50m +TAW een bakstenen structuur voor, die een circulair verloop vertoonde: **S5**. Binnen deze onderzoeksfase kon, door de beperkte oppervlakte van de put, niet nagegaan worden of de structuur een volledig cirkelvormig verloop kende of eerder een open vorm had. De muur was opgebouwd uit rode bakstenen van 23x11x5cm en vrij harde beige kalkmortel, in combinatie met recuperatiemateriaal. De breedte van S5 bedroeg 48cm (2 stenen); in totaal waren slechts 3 baksteenlagen bewaard. De structuur werd enkel afgedekt door het bovenliggende puinpakket. Het verloop van S5 werd aan noordelijke zijde waarschijnlijk gedeeltelijk aangepast omwille van de aanwezigheid van muur S6. Aan zuidelijke zijde leek de structuur lokaal uitgebroken. Of dit in verband kan gebracht worden met de aanleg van S4/S13, kon binnen deze fase van het onderzoek niet met zekerheid gesteld worden.

Wat de functie van deze structuur was, is momenteel onduidelijk. De grote diameter (ca. 2,42m binnendiameter) sluit een gebruik als waterput of beerput uit. De beperkte dikte van de muur -en voornamelijk de heel ondiepe fundering- sluiten ook uit dat er een zware of hoge bovenbouw – zoals bijvoorbeeld een (trap)toren- op heeft gestaan. Ook de vullingspakketten binnen de structuur gaven geen aanwijzingen over de functie van S5.

Aan de zuidelijke grens van de put werd aan westelijke zijde een oost-west georiënteerde muur aangetroffen op 11,49m +TAW (**S4**). Deze was opgetrokken met rode bakstenen van 27x12,5/13,5x4cm. S4 was gemetseld in staand verband. Tussen de stenen werd geen kalkmortel aangetroffen; mogelijk was de mortel uitgespoeld²⁰. In totaal waren 8 baksteenlagen (36cm) bewaard. Aan westelijke zijde liep de muur verder door onder S2; S4 werd gedeeltelijk herbruikt voor de fundering van S2. Aan oostelijke zijde leek de muur de circulaire structuur S5 te doorsnijden.

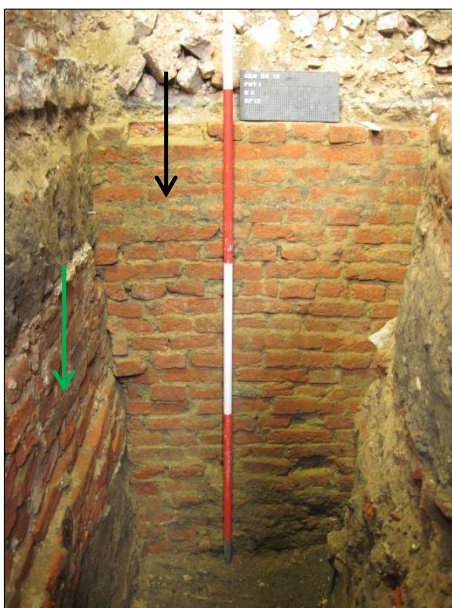
Net onder S4 (11,14m +TAW) werd **S13** aangetroffen. S13 bestond uit een zeer slordig gemetselde muur, opgebouwd uit recuperatiemateriaal, waartussen klei voorkwam. In totaal waren ca. 14 baksteenlagen (ca. 75cm) bewaard.

Op basis van deze gegevens moet S13 waarschijnlijk gezien worden als de onderbouw van S4. Dit impliceert dat S4 zwaar gefundeerd was, maar niet gekenmerkt werd door versnijdingen. Door de ligging aan de zuidelijke rand van de put kon de volledige breedte van de muur echter niet bepaald worden binnen dit onderzoek. Aangezien S4/S13 aan de oostelijke zijde van S3 niet werd aangetroffen, kon geen verband met andere structuren vastgesteld worden.

²⁰ Volledigheidshalve dient opgemerkt te worden dat tussen de voegen aan noordelijke zijde verbrand materiaal aangetroffen werd.

Figuur 22. S1 (blauw), S11 (groen), S12(zwart)

Figuur 23. Detail verband S11 (groen) -S12 (zwart)

Figuur 24. Verband S1 (blauw) -S6 (oranje)

Ter hoogte van de zuidelijke putrand, aan oostelijke zijde, werd muur **S12** aangetroffen op 11,40m +TAW (fig. 22-23). Het betrof een oost-west georiënteerde bakstenen muur, opgetrokken met rode bakstenen van 23x10,5x5cm en zachte beige kalkmortel. S12 was gemetseld in staand verband, waarbij af en toe wat recuperatiemateriaal tussen de bakstenen voorkwam. In totaal waren 26 baksteenlagen (153cm) zichtbaar²¹. De onderzijde van de muur werd niet bereikt. Aan westelijke zijde loopt de muur mogelijk verder door achter S4/S13; dit kon binnen deze onderzoeksfase echter niet nagegaan worden. Aan oostelijke zijde was S12 tegen en over S11 gemetseld, wat impliceert dat S12 jonger is dan S11. Aangezien S11 niet werd uitgebroken voor de aanleg van S12, werd S11 mogelijk opnieuw geïncorporeerd binnen de nieuwe structuur die werd opgetrokken met S12. Het verdere verloop van S12 kon echter niet geregistreerd worden, waardoor dit niet met zekerheid gesteld kan worden.

S11 werd op 11,00m +TAW onder S1 aangetroffen, ter hoogte van profiel 3A. Deze bakstenen muur bevond zich precies op dezelfde locatie als muur S1; tussen beide muren werden een aantal ophogingspakketten vastgesteld, met een totale dikte van 0,47m (fig. 22). Wat de bewaringstoestand betreft, konden nog 9 baksteenlagen (41cm) geregistreerd worden, waarvan de onderste 3 lagen (19cm) een versnijding vertoonden met de bovenliggende lagen. Deze versnijding (10,59m +TAW) had een breedte van 3 à 4cm. S11 was opgebouwd uit orangerode bakstenen van 25x12x5,5/6cm en vrij harde beige kalkmortel; lokaal kwamen enkele fragmenten recuperatiemateriaal voor. De muur was voornamelijk in staand verband gemetseld. Hoewel S11 aan noordelijke zijde grotendeels was uitgebroken, kon nog vastgesteld worden dat deze -ten oosten van muur S6- verder liep in noordelijke richting. Aan zuidelijke zijde liep de muur verder door onder S12. De onderzijde van muur S11 bevond zich op 10,40m +TAW.

Langs de noordelijke zijde van de onderzoeksput werd op 11,25m +TAW muur **S6** aangetroffen, opgetrokken met rode bakstenen van 24,5x?x6cm en recuperatiemateriaal, met vrij harde beige kalkmortel (fig. 24). In totaal konden 22 baksteenlagen (135cm) geregistreerd worden. De onderkant van de muur werd niet bereikt. Aan oostelijke zijde -ter hoogte van S1/S11- vertoonde S6 een afgewerkte zijkant, wat erop wijst dat de muur hier vermoedelijk een hoek maakt in noordelijke richting. Opmerkelijk was dat er op 82cm van de bovenkant van S6 een opening in de muur voorkwam van ca. 7x7cm. Aan de zuidelijke zijde van de muur was deze opening op verschillende plaatsen iets ruimer, waaruit kan afgeleid worden dat de opening vermoedelijk vanaf de andere zijde van S6 werd gemaakt. Aan westelijke zijde kon vastgesteld worden dat de circulaire structuur tot tegen muur S6 werd aangelegd, waardoor de ronde vorm enigszins moest worden aangepast. De vraag kan gesteld worden -gezien de gelijkenissen tussen beide muren- wat het verband is tussen muur S6 en muur S12. Aangezien S6 waarschijnlijk een hoek maakt in noordelijke richting, horen beide muren vermoedelijk niet tot dezelfde ruimte, maar behoren ze mogelijk wel tot hetzelfde gebouw. Deze hypothese kan echter niet verder onderzocht worden door de beperkte oppervlakte van de put.

²¹ Lokaal, onder S3, werden 27 baksteenlagen waargenomen.

In de westelijke helft van de onderzoeksput werden, onder de circulaire structuur, op ca. 10,93m +TAW nog 2 parallelle muren aangetroffen. **S9** en **S10** betroffen noord-zuid georiënteerde bakstenen muren van 1 steen dik (ca. 26cm), met een onderlinge tussenafstand van 0,48m. De muren waren opgetrokken met rode bakstenen van 25x11x5cm en vrij harde beige kalkmortel. In de muur waren bovendien veel fragmenten recuperatiemateriaal verwerkt, waaronder fragmenten Doornikse kalksteen. Een metselverband kon niet vastgesteld worden. De bovenzijde van beide muren was zeer onregelmatig uitgebroken. Aan zuidelijke zijde eindigde S9; het was onduidelijk of de muur op deze locatie al dan niet was uitgebroken. De onderzijde van S9 en S10 situeerde zich respectievelijk op 10,37m en 10,31m +TAW.

De vulling tussen S9 en S10 bestond voornamelijk uit fragmenten Doornikse kalksteen. Onder dit pakket kwam een dun, sterk organisch bandje voor; deze laag werd bemonsterd. Deze structuren doen een functie als afvoer vermoeden, hoewel er geen aanwijzingen werden aangetroffen voor een vloerniveau binnenin de structuur.

Figuur 25. S9 en S10

Figuur 26. P1A: vulling tussen S9 en S10

3.3. SPOREN

Tijdens het onderzoek van de liftkoker werden, omwille van de hoge densiteit aan bakstenen structuren, slechts weinig sporen waargenomen.

Bij het verdiepen van de oostelijke helft van de put kon **S7** geregistreerd worden: de aanleggleuf van muur S6 aan zuidelijke zijde. De aanleggleuf had een breedte van 0,23m en werd gekenmerkt door een sterk heterogene, donkerbruine, sterk zandige vulling, waarin kalkmortelfragmenten en weinig houtskool- en baksteenfragmenten voorkwamen.

In grondvlak oversneden S7 een kuil/pakket (**S8**). Tijdens het verdiepen van het vlak werd S8 geïnterpreteerd als een ophogingspakket; dit correspondeerde met de onderzijde van P3A/L14.

4. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

4.1. CONCLUSIES

N.a.v. de renovatie en restauratie van het bisschoppelijk seminarie, gelegen in het historisch centrum van Gent, heeft Ruben Willaert bvba een archeologische opgraving uitgevoerd. Het onderzoek werd uitgevoerd in onderaanneming van Woudenberg nv en in opdracht van het Bisschoppelijk Seminarie Gent, in de vleugel langs de Kapittelstraat op de locatie van de geplande liftkoker.

De opgraving had tot doel na te gaan of er archeologische sporen/structuren aanwezig waren en, indien ja, of deze sporen kunnen toegeschreven worden aan één van de historisch gekende bewoningsfasen.

Tijdens de opgraving werden een groot aantal bakstenen structuren aangetroffen; de jongste structuren bevonden zich net onder de fundering van de huidige vloer. De beperkte oppervlakte van de onderzoeksput (9m²) en -daarmee samenhangend- het gebrek aan ruimtelijk inzicht bemoeilijken sterk de interpretatie van de aangetroffen structuren. Behalve de aard en de omvang, bleek het ook zeer moeilijk om de datering van de structuren vast te stellen. Door het opvallend gebrek aan aardewerkfragmenten was het niet mogelijk om een gedetailleerd faseringsplan op te maken.

Ondanks de hierboven opgesomde beperkingen konden toch enkele interessante vaststellingen gedaan worden. Op basis van hun opbouw en materiaalgebruik kan met vrij grote zekerheid gesteld worden dat muren S1/S2/S3 gelijktijdig zijn. Naar analogie met waarnemingen op andere sites in Gent kan vermoed worden dat de muren te interpreteren zijn als de bakstenen funderingsmuren van een houten vloer. De vastgestelde openingen in de funderingen maken de circulatie van lucht onder de houten vloer mogelijk. Uitgaande van deze hypothese kan aangenomen worden dat deze parallelle muren over de volledige oppervlakte van de zaal voorkomen. Wat de periodisering betreft, kan gesteld worden dat muren S1/S2/S3 de enige muren zijn, die in verband te brengen zijn met het bisschoppelijk seminarie. Tot welke bouwfase deze muren precies behoren, kon niet met absolute zekerheid vastgesteld worden. Vermoedelijk kunnen de structuren in de 19de eeuw gesitueerd worden.

Net onder deze muren werd een grote bakstenen structuur aangetroffen (S5), die een circulair verloop vertoonde. Deze structuur was slechts heel oppervlakkig gefundeerd en had een beperkte dikte, waardoor kan uitgesloten worden dat hierop een zware bovenbouw heeft gestaan. Voorlopig is het nog onduidelijk welke functie deze structuur heeft gehad.

Onder deze structuren werden nog verschillende noord-zuid en oost-west georiënteerde muren aangetroffen. Omwille van de heel beperkte omvang van het onderzoeksgebied kon aan deze muren echter moeilijk een interpretatie gekoppeld worden. Wel kan gesteld worden dat, op basis van de diepte van de structuren en de relatieve chronologische verbanden onderling, deze muren waarschijnlijk in verband kunnen gebracht worden met bewoningsfasen, voorafgaand aan de oprichting van het bisschoppelijk seminarie.

4.2. AANBEVELINGEN

4.2.1. NATUURWETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK

Tijdens het veldwerk werden 2 bulkmonsters verzameld; voor een gedetailleerd overzicht kan verwezen worden naar de digitale bijlage. Binnen deze fase van het onderzoek adviseren wij geen verder natuurwetenschappelijk onderzoek op deze stalen.

4.2.2. IMPACT VAN GEWIJZIGDE BOUWPLANNEN OP ARCHEOLOGISCH ERFGOED IN BOUWBLOK M

N.a.v. enkele vaststellingen tijdens de renovatiewerken wordt momenteel overwogen om de toiletten in een gedeeltelijke kelder in bouwblok M onder te brengen om op die manier de druk op het monument bovengronds te verminderen²². Omdat de gewijzigde bouwplannen gepaard gaan met een ingrijpende verstoring van de bodem, wordt hieronder op uitdrukkelijke vraag van Onroerend Erfgoed een -niet-bindend- advies geformuleerd.

Op basis van de resultaten van het huidig onderzoek kan gesteld worden dat de archeologische verwachting bij verdere ingrepen in de bodem in bouwblok M zeer hoog is: bij het onderzoek van de liftkoker kwamen -op verschillende niveaus- een groot aantal structuren aan het licht. Uitbreiding van de onderzochte zone zal antwoorden formuleren op de vragen die tijdens het huidig onderzoek gesteld worden en zal nieuwe gegevens kunnen leveren over de bouwgeschiedenis van bouwblok M alsook over de bouwfases voor de oprichting van het bisschoppelijk seminarie.

²² Werfverslag 10 (Werfvergadering 15-03-2013).

5. BIBLIOGRAFIE

D'HOKER TH. 2011-2012, Het oud bisschoppelijk seminarie te Gent. Een antwoord op de vragen binnen het lopende restauratieproject. Universiteit Antwerpen, 2de master Monumenten en Landschapszorg.

ROEGIERS J. 1997, Oprichting en beginjaren van het bisschoppelijk seminarie te Gent (1569-1623), Brussel

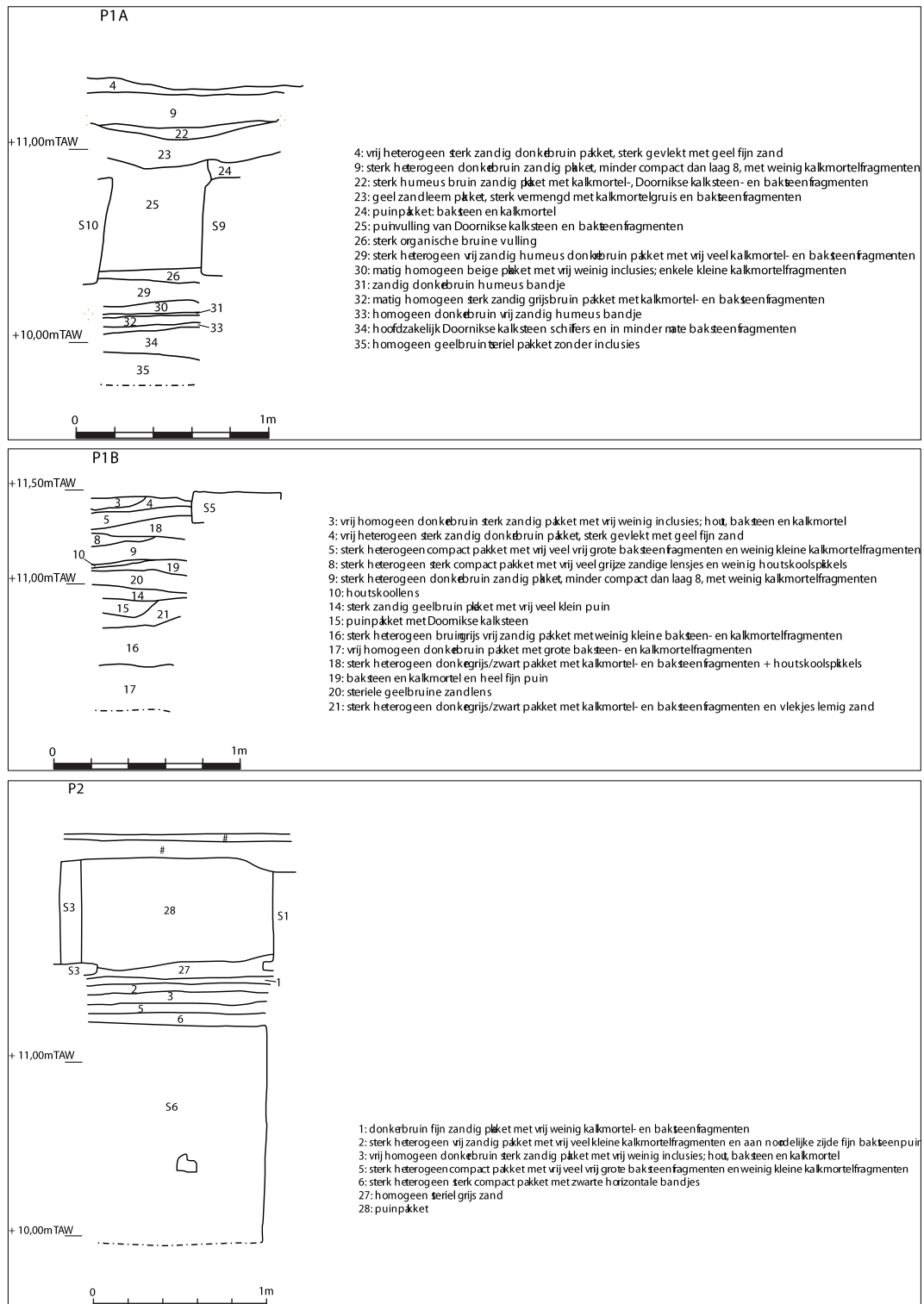
6. BIJLAGEN

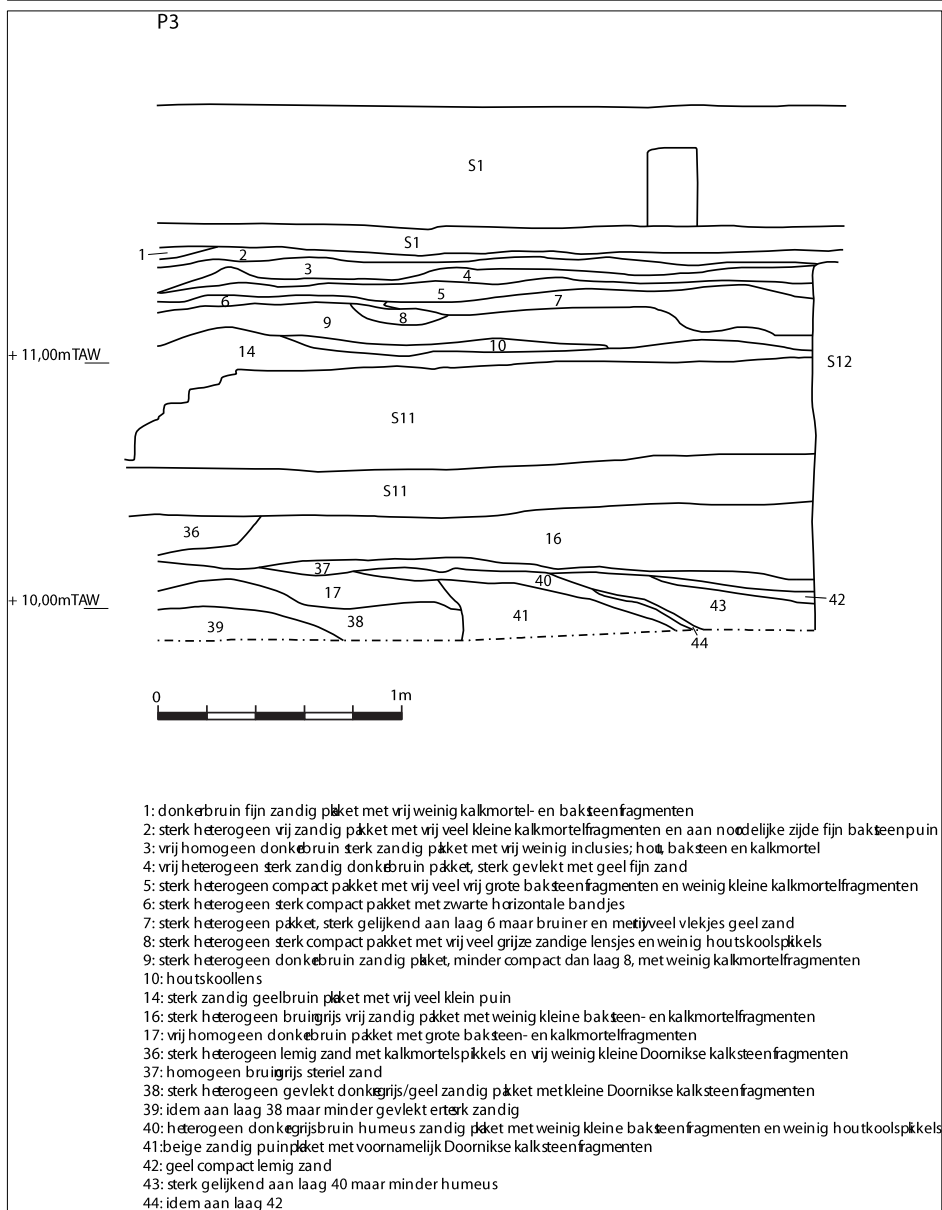
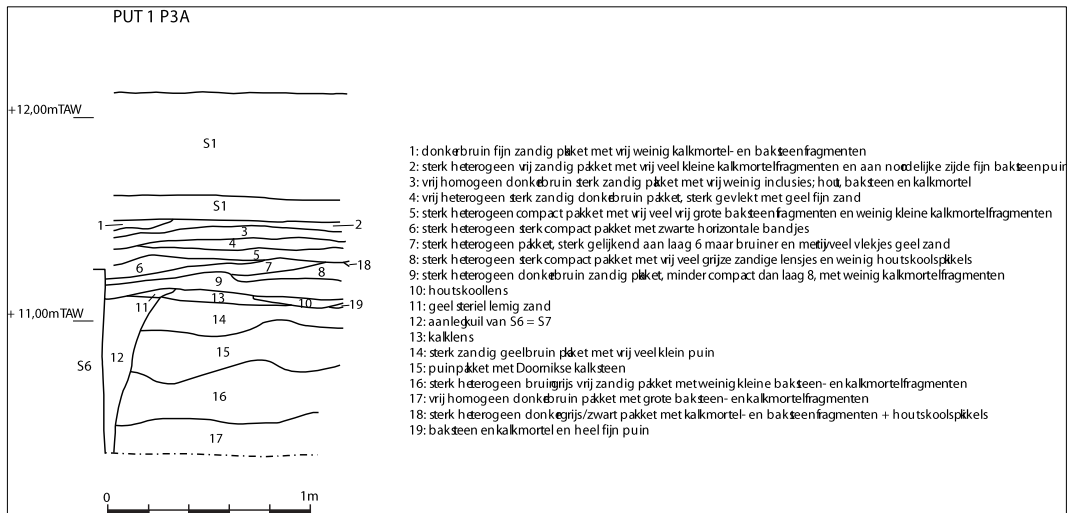
6.1. PUT A

6.2. PROFIELTEKENINGEN

Projectcode: GEN-BS-13

Put	vlak	spoor	omschrijving	TAW bovenkant	TAW onderkant
A		1	fundering uit Doornikse kalksteen/baksteen*	11,81	
A		2	bakstenen muur?*	12,03	
A		3	bakstenen muur?*	12,26	
	1	1	1 bakstenen muur	12,1	11,45
	1	1	2 bakstenen muur	12,12	11,45
	1	1	3 bakstenen muur	12,14	11,44
	1	1	4 bakstenen muur	11,5	11,14
	1	1	5 bakstenen muur, cirkelvormig	11,5	11,24
	1	2	6 bakstenen muur	11,25	
	1	2	7 aanlegsleuf S6	11,01	
	1	2	8 ophogingspakket	10,96	
	1	3	9 bakstenen muur	10,93	10,37
	1	3	10 bakstenen muur	10,93	10,31
	1	3	11 bakstenen muur	11	10,4
	1	3	12 bakstenen muur	11,4	
	1	3	13 bakstenen muur	11,14	10,35

*beschreven door stadsarcheologie

Projectcode: GEN-BS-13

Nr.	put	Omschrijving	Schaal	Tekenaar
1	1	P3A, P1A (N1 en 2), P1B	1/20	TB, JDG
2	1	P2 en P3	1/20	TB, ADR

Spoorformulier

Project: GEN-BS-13

Sleuf	Spoordefinitie*		Spoornr.
1	muur		1
T.A.W.-hoogte: 12,1m		Diepte spoor: cm T.A.W.	
		Oversnijdt	
Vulling van		Gevuld door	
Ligt op		Ligt onder	
Gelijk aan		Gelijktijdig met spoor 1, 2, 3	
Associatie: bakstenen structuur, bestaande uit spoor 1, 2 en 3			
Aantal foto's		Tekening nrs.	
Coupe	Getekend	Richting	
Link met profiel			
Datum			

Constructie uit steen
Algemeen: recuperatiemateriaal
Formaat stenen
Metselverband
Oriëntatie: noord-zuid

S1 tegenhanger van S2
Volledig recuperatiemateriaal
8 baksteenlagen, versnijding, 2 baksteenlagen
Nis/opening aanwezig

Laag	Vondst	Monster	Beschrijving monster

* spoordefinities: beerput, bezinkput, boomval, gracht, graf (crematie), graf (inhumatie), greppel, haard, houten paal, karrenspoor, kelder, kuil, muur, ophogingslaag, oven, paalkuil, ploegspoor, riool, rioolput, spitspoor, standgreppel, uitbraakspoor, vloer, waterput, weg

Spoorformulier

Project: GEN-BS-13

Sleuf	Spoordefinitie*		Spoornr.
1	muur		2
T.A.W.-hoogte: 11,66m		Diepte spoor: cm T.A.W.	
		Oversnijdt	
Vulling van		Gevuld door	
Ligt op (loopt over) spoor 4 en 5		Ligt onder	
Gelijk aan		Gelijktijdig met spoor 1 en 3	
Associatie met spoor 1 en 3			
Aantal foto's		Tekening nrs.	
Coupe	Getekend	Richting	
Link met profiel			
Datum			

Constructie uit steen
Algemeen: recuperatiemateriaal
Formaat stenen
Metselverband: harde grijze kalkmortel
Oriëntatie noord-zuid

Volledig recuperatiemateriaal
Afgedekt door cementpakket en huidige tegelvloer
9 baksteenlagen, versnijding, 2 baksteenlagen
Opvallend dikke voegen, niet gevoegd, slordig afgewerkt
Bovenste baksteenversnijding loopt op spoor 4 (spoor 4 niet uitgebroken om spoor 2 te zetten)
2x Nis/opening aanwezig

Laag	Vondst	Monster	Beschrijving monster

* spoordefinities: beerput, bezinkput, boomval, gracht, graf (crematie), graf (inhumatie), greppel, haard, houten paal, karrenspoor, kelder, kuil, muur, ophogingslaag, oven, paalkuil, ploegspoor, riool, rioolput, spitspoor, standgreppel, uitbraakspoor, vloer, waterput, weg

Spoorformulier

Project: GEN-BS-13

Sleuf	Spoordefinitie*		Spoornr.
1	muur		3
T.A.W.-hoogte: 12,14m		Diepte spoor: cm T.A.W.	
		Oversnijdt	
Vulling van		Gevuld door	
Ligt op		Ligt onder	
Gelijk aan		Gelijktijdig met	
Associatie			
Aantal foto's		Tekening nrs.	
Coupe	Getekend	Richting	
Link met profiel			
Datum			

Constructie uit steen
Algemeen
Formaat stenen
Metselverband
Oriëntatie

Idem spoor 1 en 2
Halfsteens muurtje van 9 baksteenlagen, versnijding en 2 baksteenlagen
Geen afwerking

Laag	Vondst	Monster	Beschrijving monster

* spoordefinities: beerput, bezinkput, boomval, gracht, graf (crematie), graf (inhumatie), greppel, haard, houten paal, karrenspoor, kelder, kuil, muur, ophogingslaag, oven, paalkuil, ploegspoor, riool, rioolput, spitspoor, standgreppel, uitbraakspoor, vloer, waterput, weg

Spoorformulier

Project: GEN-BS-13

Sleuf	Spoordefinitie*		Spoornr.
1	muur		4
T.A.W.-hoogte: 11,5m		Diepte spoor: cm T.A.W.	
		Oversnijdt	
Vulling van		Gevuld door	
Ligt op		Ligt onder	
Gelijk aan		Gelijktijdig met	
Associatie: gelijktijdig aan of jonger dan spoor 5			
Aantal foto's		Tekening nrs.	
Coupe	Getekend	Richting	
Link met profiel			
Datum			

Constructie uit steen
Algemeen: rode baksteen
Formaat stenen: 27x12,5x4cm/27x13,5x4cm
Metselverband: verbrand materiaal aan noordelijke zijde en tussen voegen
Oriëntatie

Afgedekt door dik grof puinpakket (baksteen en kalkmortel)
8 baksteenlagen: kop-strek
Verbrand materiaal aan noordelijke zijde en tussen voegen

Laag	Vondst	Monster	Beschrijving monster

* spoordefinities: beerput, bezinkput, boomval, gracht, graf (crematie), graf (inhumatie), greppel, haard, houten paal, karrenspoor, kelder, kuil, muur, ophogingslaag, oven, paalkuil, ploegspoor, riool, rioolput, spitspoor, standgreppel, uitbraakspoor, vloer, waterput, weg

Spoorformulier

Project: GEN-BS-13

Sleuf	Spoordefinitie*		Spoornr.
1	Circulaire muur		5
T.A.W.-hoogte: 11,5m		Diepte spoor: cm T.A.W.	
		Oversnijdt	
Vulling van		Gevuld door	
Ligt op		Ligt onder	
Gelijk aan		Gelijktijdig met	
Associatie			
Aantal foto's		Tekening nrs.	
Coupe	Getekend	Richting	
Link met profiel			
Datum			

Constructie uit steen
Algemeen: recuperatiemateriaal
Formaat stenen
Metselverband: vrij harde beige kalkmortel
Oriëntatie

Laag	Vondst	Monster	Beschrijving monster

* spoordefinities: beerput, bezinkput, boomval, gracht, graf (crematie), graf (inhumatie), greppel, haard, houten paal, karrenspoor, kelder, kuil, muur, ophogingslaag, oven, paalkuil, ploegspoor, riool, rioolput, spitspoor, standgreppel, uitbraakspoor, vloer, waterput, weg

Spoorformulier

Project: GEN-BS-13

Sleuf	Spoordefinitie*		Spoornr.
1	muur		6
T.A.W.-hoogte: 11,25m		Diepte spoor: cm T.A.W.	
		Oversnijdt	
Vulling van		Gevuld door	
Ligt op		Ligt onder	
Gelijk aan		Gelijktijdig met	
Associatie			
Aantal foto's		Tekening nrs.	
Coupe	Getekend	Richting	
Link met profiel			
Datum			

Constructie uit steen
Algemeen: recuperatiemateriaal
Formaat stenen: 24,5x?x6cm
Metselverband: vrij harde beige kalkmortel
Oriëntatie

Aan oostzijde ter hoogte van spoor 1 en 11: afgewerkt
22 baksteenlagen zichtbaar; onderkant niet bereikt
Opening in muur van ongeveer 7x7cm
Slordig gemetseld
S5 tot ertegen gemetseld

Laag	Vondst	Monster	Beschrijving monster

* spoordefinities: beerput, bezinkput, boomval, gracht, graf (crematie), graf (inhumatie), greppel, haard, houten paal, karrenspoor, kelder, kuil, muur, ophogingslaag, oven, paalkuil, ploegspoor, riool, rioolput, spitspoor, standgreppel, uitbraakspoor, vloer, waterput, weg

Spoorformulier

Project: GEN-BS-13

Sleuf	Spoordefinitie*			Spoornr.
1	Aanleg sleuf			7
T.A.W.-hoogte:		Diepte spoor: cm	T.A.W.	
		Oversnijdt		
Vulling van		Gevuld door		
Ligt op		Ligt onder		
Gelijk aan		Gelijktijdig met		
Associatie: aanleg sleuf van muur 6				
Aantal foto's		Tekening nrs.		
Coupe	Getekend	Richting		
Link met profiel				
Datum				

Constructie uit steen
Algemeen
Formaat stenen
Metselverband
Oriëntatie

Laag	Vondst	Monster	Beschrijving monster

* spoordefinities: beerput, bezinkput, boomval, gracht, graf (crematie), graf (inhumatie), greppel, haard, houten paal, karrenspoor, kelder, kuil, muur, ophogingslaag, oven, paalkuil, ploegspoor, riool, rioolput, spitspoor, standgreppel, uitbraakspoor, vloer, waterput, weg

Spoorformulier

Project: GEN-BS-13

Sleuf	Spoordefinitie*		Spoornr.
1	ophogingspakket		8
T.A.W.-hoogte:		Diepte spoor: cm T.A.W.	
		Oversnijdt	
Vulling van		Gevuld door	
Ligt op		Ligt onder	
Gelijk aan		Gelijktijdig met	
Associatie			
Aantal foto's		Tekening nrs.	
Coupe	Getekend	Richting	
Link met profiel			
Datum			

Constructie uit steen
Algemeen
Formaat stenen
Metselverband
Oriëntatie

Laag	Vondst	Monster	Beschrijving monster

* spoordefinities: beerput, bezinkput, boomval, gracht, graf (crematie), graf (inhumatie), greppel, haard, houten paal, karrenspoor, kelder, kuil, muur, ophogingslaag, oven, paalkuil, ploegspoor, riool, rioolput, spitspoor, standgreppel, uitbraakspoor, vloer, waterput, weg

Spoorformulier

Project: GEN-BS-13

Sleuf	Spoordefinitie*		Spoornr.
1	muur		9
T.A.W.-hoogte: 10,93m		Diepte spoor: cm T.A.W.	
		Oversnijdt	
Vulling van		Gevuld door	
Ligt op		Ligt onder	
Gelijk aan		Gelijktijdig met spoor 10?	
Associatie met spoor 10			
Aantal foto's		Tekening nrs.	
Coupe	Getekend	Richting	
Link met profiel			
Datum			

Constructie uit steen
Algemeen: rode baksteen
Formaat stenen: 25x11x5cm
Metselverband: vrij harde beige kalkmortel
Oriëntatie: noord-zuid

1 steen dik
Fragmenten Doornikse kalksteen in muur verwerkt
Afstand tussen spoor 9 en 10: 48cm (vulling=vnf. fragmenten Doornikse kalksteen)
Bovenkanten onregelmatig uitgebroken
Eindigt aan zuidelijke zijde ter hoogte van spoor 4

Laag	Vondst	Monster	Beschrijving monster

* spoordefinities: beerput, bezinkput, boomval, gracht, graf (crematie), graf (inhumatie), greppel, haard, houten paal, karrenspoor, kelder, kuil, muur, ophogingslaag, oven, paalkuil, ploegspoor, riool, rioolput, spitspoor, standgreppel, uitbraakspoor, vloer, waterput, weg

Spoorformulier

Project: GEN-BS-13

Sleuf	Spoordefinitie*			Spoornr.
1	muur			10
T.A.W.-hoogte:		Diepte spoor: cm	T.A.W.	
		Oversnijdt		
Vulling van		Gevuld door		
Ligt op		Ligt onder		
Gelijk aan		Gelijktijdig met		
Associatie				
Aantal foto's		Tekening nrs.		
Coupe	Getekend	Richting		
Link met profiel				
Datum				

Constructie uit steen
Algemeen
Formaat stenen
Metselverband
Oriëntatie

Idem spoor 9

Laag	Vondst	Monster	Beschrijving monster

* spoordefinities: beerput, bezinkput, boomval, gracht, graf (crematie), graf (inhumatie), greppel, haard, houten paal, karrenspoor, kelder, kuil, muur, ophogingslaag, oven, paalkuil, ploegspoor, riool, rioolput, spitspoor, standgreppel, uitbraakspoor, vloer, waterput, weg

Spoorformulier

Project: GEN-BS-13

Sleuf	Spoordefinitie*		Spoornr.
1	muur		11
T.A.W.-hoogte: 11m		Diepte spoor: cm T.A.W.	
		Oversnijdt	
Vulling van		Gevuld door	
Ligt op		Ligt onder spoor 1	
Gelijk aan		Gelijktijdig met	
Associatie			
Aantal foto's		Tekening nrs.	
Coupe	Getekend	Richting	
Link met profiel			
Datum			

Constructie uit steen
Algemeen: orangerode baksteen, recuperatiemateriaal
Formaat stenen
Metselverband: vrij harde beige kalkmortel
Oriëntatie

Kop-strek en recuperatie
Aan noordelijke zijde uitgebroken
Loopt langs spoor 6
Loopt aan zuidelijke zijde verder door onder spoor 12

Laag	Vondst	Monster	Beschrijving monster

* spoordefinities: beerput, bezinkput, boomval, gracht, graf (crematie), graf (inhumatie), greppel, haard, houten paal, karrenspoor, kelder, kuil, muur, ophogingslaag, oven, paalkuil, ploegspoor, riool, rioolput, spitspoor, standgreppel, uitbraakspoor, vloer, waterput, weg

Spoorformulier

Project: GEN-BS-13

Sleuf	Spoordefinitie*		Spoornr.
1	muur		12
T.A.W.-hoogte: 11,4m		Diepte spoor: cm T.A.W.	
		Oversnijdt	
Vulling van		Gevuld door	
Ligt op		Ligt onder	
Gelijk aan		Gelijktijdig met	
Associatie			
Aantal foto's		Tekening nrs.	
Coupe	Getekend	Richting	
Link met profiel			
Datum			

Constructie uit steen
Algemeen: rode baksteen
Formaat stenen: 23x10,5x5cm
Metselverband: zachte beige kalkmortel? Klei/leem?
Oriëntatie: oost-west

Kop-strekverband en af en toe recuperatiemateriaal
26 baksteenlagen zichtbaar (lokaal, onder spoor 3: 27 baksteenlagen)
Onderkant niet bereikt
Aan oostelijke zijde tegen en over spoor 11 gemetseld
Vermoedelijk s5 tot ertegen gemetseld (zoals bij s6)

Laag	Vondst	Monster	Beschrijving monster

* spoordefinities: beerput, bezinkput, boomval, gracht, graf (crematie), graf (inhumatie), greppel, haard, houten paal, karrenspoor, kelder, kuil, muur, ophogingslaag, oven, paalkuil, ploegspoor, riool, rioolput, spitspoor, standgreppel, uitbraakspoor, vloer, waterput, weg

Spoorformulier

Project: GEN-BS-13

Sleuf	Spoordefinitie*		Spoornr.
1	muur		13
T.A.W.-hoogte: 11,14m		Diepte spoor: cm T.A.W.	
		Oversnijdt	
Vulling van		Gevuld door	
Ligt op spoor 4		Ligt onder	
Gelijk aan		Gelijktijdig met	
Associatie met spoor 4			
Aantal foto's		Tekening nrs.	
Coupe	Getekend	Richting	
Link met profiel			
Datum			

Constructie uit steen
Algemeen: rommelige onderbouw van spoor 4
Formaat stenen
Metselverband
Oriëntatie

14 baksteenlagen (75cm) met klei ertussen
Verband met spoor 12?

Laag	Vondst	Monster	Beschrijving monster

* spoordefinities: beerput, bezinkput, boomval, gracht, graf (crematie), graf (inhumatie), greppel, haard, houten paal, karrenspoor, kelder, kuil, muur, ophogingslaag, oven, paalkuil, ploegspoor, riool, rioolput, spitspoor, standgreppel, uitbraakspoor, vloer, waterput, weg

Projectcode: GEN-BS-13

monsternr	Put	vlak	spoor	laag	omschrijving
1	1			P3 laag 10	houtskool
2	1	3	tss 9 & 10		organisch materiaal

GEN-BS-13																																	
Aardewerklijst						Middeleeuws aardewerk																											
						Reducerend gebakken						Oxiderend gebakken						Steengoed						Majolica						Overig		Totaal	Datering
vondstnr	put	vlak	spoor	profiel	laag	Rand	Bodem	Oor	Wand	Totaal	Opmerking	Rand	Bodem	Oor	Wand	Totaal	Opmerking	Rand	Bodem	Oor	Wand	Totaal	Opmerking	Rand	Bodem	Oor	Wand	Totaal	Opmerking	Wand	Opmerking	Totaal	Datering
1	1	2	8	P1B										1	2	3																3	14/15/vroege 16de E
3	1	3		P1A	26	1				1	vingerindrukken thv de rand, sterk verweerd																					1	13de/1ste helft 14de E
5	1	3		P3	16								1		1	2																2	14de E
																														totaal		6	

GEN-BS-13							
<i>Metaal</i>							
vondstnr	put	vlak	spoor	profiel	laag	Aantal	Determinatie
2	1	2		P1A	23	3	nagels

